

Sağlık Hizmetleri Yönetimi

Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi

Öğr. Gör. Şeyda ÇAVMAK
seydacavmak@cag.edu.tr

Selçuklu ve Osmanlı Dönemi

- Selçuklular Döneminde **bedelini ödeyebilenlerin** alabildikleri sağlık hizmetleri
- Şifahane veya Darüşşifalar.
- Kayseri'de Gevher Nesibe Şifahanesi =Selçuklu
- Edirne II. Bayezid Darüşşifa= Osmanlı
- Aynı zamanda vakıf hastaneleri, savaş zamanı gezici hastaneleri
- Osmanlıda 15.yy'da ilk defa oluşturulan **hekimbaşı** makamının görevi; saray halkının sağlığı ile alakadar olmak.

Osmanlı Son Dönemler

- 1827 yılında Tıphane 1839 yılında da Cerrahane kurulmuştur.
- ✓ Sağlık hizmetleri ordu çevresinde yoğunlaşmıştır.
- 1871'de **memleket tabipliği** ortaya çıkmaya başlamıştır.
- ✓ Kamu kaynağı yetmediği için ücretli hasta bakılmasına izin verilmiştir.

Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinin Gelişimi

Cumhuriyet Dönemi;

- Kurtuluş savaşı sonrası yaralı bakımı temel hedef olmuştur.
- Sağlık planlama girişimleri başlamış.
- Tüm ülke kapsama alınmaya çalışılmış ve Numune Hastanelerinin kurulmasına karar verilmiştir.
- Yasal altyapı çalışmaları yürütülmüştür.

Okunması Gereken Hikayeler

Sabahattin Ali:

- ✓ Sulfata
- ✓ Böbrek
- ✓ Dekolman
- ✓ Cankurtaran
- ✓ Hakkımızı Yedirmeyiz

Cumhuriyet Dönemi

- İl düzeyinde «Sağlık Müdürleri», ilçelerde «Danışmanlar» ve «Hükümet Tabipleri» görev yapmıştır.
- Bulaşıcı hastalıklar ile mücadele için «dikey örgütlenme» modeli oluşturulmuştur.
- ✓ Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hazırlanıp yürürlüğe sokulmuştur.
- 1945 yılında işçiler için sosyal güvenlik uygulaması başlamıştır. SSK olarak bilinen bu yapı hem finansör hem sunucu statüsünde idi.

Cumhuriyet Dönemi

- 1960'larda İnsan Hakları Beyannamesi imzalanmıştır. Sonrasında 224 sayılı kanunla sosyalizasyon hedeflenmiştir.

Öngörülen Yapı;

- ✓ Kırsalda 2000, kentte 2500 kişiye düşecek şekilde bir sağlık evi; ev ziyaretleri, izleme.
- ✓ Sağlık ocakları
- ✓ Sağlık ocağında çözülemeyen sorunların, hekimi tarafından **kayıtları tutulmak** kaydıyla bölge hastanesine yönlendirilmesi (Sevk)
- *Hastadan asıl sorumlu olan birinci basamak hekimi*

224 Uygulaması

- Öngörülen planlama ve altyapı süreçleri yürümemiştir.
- Etkin işleyemeyen sağlık ocakları
- Sevk sistemi işlememiştir.
- Okunması Gereken Makale: [Gazanfer Aksakoğlu. Sağlıkta Sosyalleştirmenin Öyküsü](#)

Cumhuriyet Dönemi

- 1980'lerde Dünya'da hakim olan liberal bakış açısının etkileri hissedilmeye başlanmıştır.
- 1987 Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
- 1990'lar Dünya Bankasından kredi alma çalışmaları
- I. ve II. Ulusal Sağlık Kongreleri ile merkeziyetçi yapıdan yerel yönetimleri devir konusunda baskın fikirler ortaya çıkmıştır.

Sağlıkta Dönüşüm Programı

- 2002- Sağlıkta Acil Eylem Planı
  - «Herkesine Sağlık» ilkesi

Sekiz ana tema:

1. Planlayıcı ve denetleyici Sağlık Bakanlığı,
2. Herkesi tek çatı altında toplayan GSS,
3. Yaygın erişimi kolay ve güler yüzlü sağlık hizmet sistemi,
  - Güçlendirilmiş temel sağlık hizmetleri, -Etkili, kademeli sevk zinciri, - İdari ve mali özerkliğe sahip sağlık işletmeleri,
4. Bilgi ve beceri ile donanmış, yüksek motivasyonla çalışan sağlık insan gücü,
5. Sistemi destekleyecek eğitim ve bilim kurumları,
6. Nitelikli ve etkili sağlık hizmetleri için kalite ve akreditasyon,
7. Akılcı ilaç ve malzeme yönetiminde kurumsal yapılanma,
  - Ulusal İlaç Kurumu, - Tıbbi Cihaz Kurumu,
8. Karar sürecinde etkili bilgiye erişim: Sağlık Bilgi Sistemi.

Sağlıkta Dönüşüm Programı

Yapılmak İstlenenler;

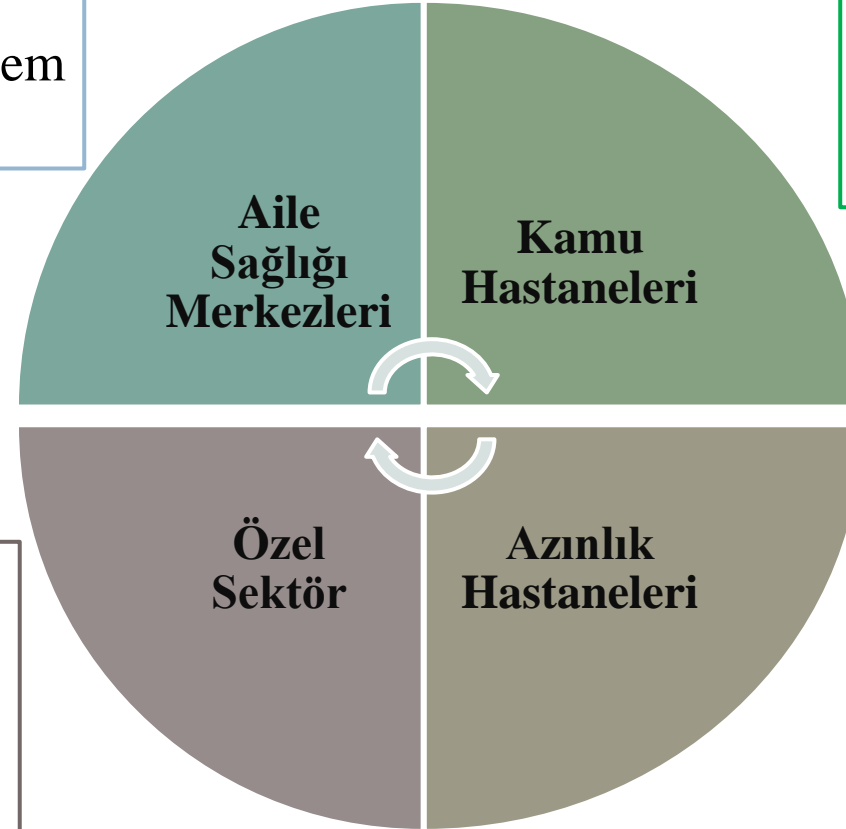
- ✓ Sağlık Bakanlığının planlama ve denetim aşamasına çekilmesi
- ✓ Genel Sağlık Sigortası
- ✓ Bürokrasinin azaltılması
- ✓ Özel girişimin önünün açılması
- ✓ Performansa dayalı ödeme
- ✓ Aile hekimliği
- ✓ Sevk sistemi

663 sayılı KHK ile yeni yapılanma....

- Bu KHK ile sağlık bakanlığı teŖkilat Ŗeması yeni bir görünüme kavuŖmuŖtur.
- Hastanelerden Kamu Hastane Kurumları ve buna bağlı Kamu Hastane Birlikleri sorumludur.
- İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu mevcuttur.
- Halk sağlığı için Halk Sağlığı Kurumu görevlidir.
- Hastaneleri hastane yöneticileri yönetir.

Hizmet Sunumu

1. Kamuya aittir
2. Hem koruyucu hem tedavi edici hizmet

1. İl, ilçe devlet hastaneleri
2. Eğitim Araştırma Hastaneleri
3. Dal Hastaneleri vb.

1. Hastaneler
2. Klinikler
3. Eczaneler
4. Laboratuvarlar
5. Tıbbi cihaz ve ilaç şirketleri

1. Azınlık gruplara ait
2. Bir takım vakıf hastaneleri

2017 tarihli 694 Sayılı KHK ile daha yeni yapılanma...

- Madde 185: Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
- Madde 188: Hastaneler başhekim tarafından yönetilir.
- Hastanelerden il sağlık müdürlüğü sorumludur.

2017 tarihli 694 Sayılı KHK

- Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼;
  - a) Halk sağlığını korumak ve geliştirmek, sağlık için risk oluşturan fakt¼rlerle m¼cadele etmek
  - b) Birinci basamak sağlık hizmetlerini y¼r¼tmek, bu amaçla birinci basamak sağlık kuruluşlarını kurmak ve işletmek, gerektiğinde bunları birleştirmek, ayırmak, nakletmek veya kapatmak

2017 tarihli 694 Sayılı KHK

□ Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼;

c) Bulaşıcı ve bulaşıcısı olmayan kronik hastalıklar ve kanser ile anne, ergen, yaşlı ve engelli risk gruplarıyla ilgili olarak izleme, s¼rveyans, inceleme, araştırma, bağışıklama ve kontrol çalışmaları yapmak, bunlarla ilgili verilen toplanmasını sağlamak, belirlenen hedefler doğrultusunda plan ve programlar yapmak, uygulamak, denetlemek.....

2017 tarihli 694 Sayılı KHK

□ Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼;

ç) Yaşam kalitesini yükseltecek alışkanlıkları kazandırarak toplumdaki tüm bireylerin sağlığını geliştirmek, hatalı beslenme alışkanlıkları, obezite, sigara ve benzeri zararlı maddelerin yol açtığı sağlık risleri ve tehditleri ile mücadele etmek...

2017 tarihli 694 Sayılı KHK

□ Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼;

d) Birey toplum , evre sağlığı ve genel sağlığı ilgilendiren her t¼r etkeni incelemek, teğhis etmek, değerlendirmek....

e) sağlık tehditlerine y¼nelik erken uyarı ve cevap geliğtirilmesi amacıyla gerekli organizasyonu sağlamak...

f) biyolojik ¼r¼nler ve test materyali ile benzeri ¼r¼nlerle ilgili arağtırma ve geliğtirme faaliyetlerinde bulunmak

g) G¼rev ve sorumluluk alanıyla ilgili olarak hizmet standardizasyonu sağlamak..

Yararlanılan Kaynaklar

- Çavmak, Ş., Çavmak, D.(2017): Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi. Sağlık Yönetimi Dergisi, 1(1) <https://Dergipark.Org.Tr/En/Download/Article-file/340272>
- Altındağ, Ö., & Yıldız, A. (2020). Türkiye’de Sağlık Politikalarının Dönüşümü. *Birey Ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 157-184.
<https://Dergipark.Org.Tr/En/Download/Article-file/1166726>
- Dost, Z. (2016). Genel Sağlık Sigortası'nın Uygulanabilirliğinin İncelenmesi. *Journal Of Academic Studies*, 17(68).
- www.sgk.gov.tr